

ХРОНІКА НАУКОВОГО ЖИТТЯ

В.М.Михайловський (Київ)

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ЧАСИ ЯГАЙЛА Й ВІТОВТА»

Присвячена 600-річчю перемоги під Грюнвальдом конференція з такою назвою відбулася 9–10 вересня 2010 р. в Каунаському університеті імені Вітовта Великого (Литовська Республіка). Співорганізаторами заходу виступили Каунаський та Ягеллонський (Краків; Республіка Польща) університети та їх структурні підрозділи – Інститут Великого князівства Литовського (Каунас, керівник – доктор Рутіс Камунтавічюс) та Інститут історії Ягеллонського університету (Краків, директор – професор Станіслав Срока). У конференції взяли участь українські історики: Мирослав Волощук (Івано-Франківськ), Віталій Михайловський (Київ) та Андрій Федорук (Чернівці).

Відкриття заходу відбулося в урочистій залі Каунаського університету. Із вітальним словом виступив міністр закордонних справ Литовської Республіки *Аудронюс Ажубаліс*, який наголосив на значенні Грюнвальдської битви в історії регіону та нагадав про ще одну перемогу військ Великого князівства Литовського – битву під Оршею (1514 р.), з річницею якої він привітав своїх колег, міністрів закордонних справ України та Білорусії. Із привітаннями на адресу конференції виступили надзвичайний і повноважний посол Республіки Польща в Литві *Януш Сколімовський*, заступник ректора Каунаського університету з наукової роботи професор *Юозас Аугустіс*, декан історичного факультету Ягеллонського університету, професор, доктор габілітований *Анджей Банах* і директор інституту історії цього ж університету, професор, доктор габілітований *Станіслав Срока*.

На пленарному засіданні конференції було виголошено дві доповіді. З першою («Католицька церква у Польщі, Литві та Орденській державі на території Пруссії у часи Ягайла й Вітовта») виступив ректор Торунського університету імені Миколая Коперника (Польща), професор, доктор габілітований *Анджей Радзимінський*. У доповіді була представлена структура католицької церкви у зазначених країнах, спільні та відмінні риси, вплив на події кінця XIV – початку XV ст., особливо враховуючи пізню, як на європейські реалії, християнізацію Литви, а також специфічний статус держави Тевтонського ордену. *Римвідас Петраускас* (Вільнюс, Литва) свій виступ («До і після Великої битви: політичні зміни на схід від Балтики в епоху Грюнвальдської битви») присвятив аналізу подій і наслідків цієї події.

У першій секції конференції, присвяченій війні й дипломатії (модератор – проф. А.Банах), було виголошено п'ять доповідей. Першим виступив професор *Кшиштоф Ожуг* з Ягеллонського університету із темою «Політика Німецького ордену стосовно Литви у рефлексіях польських учених доби Владислава Ягайла». Він звернув увагу на те, що відродження університету у Кракові стало важливим кроком як з огляду на розвиток освіти у регіоні (виникнення школи міжнародного права у Кракові), так і прославляння дій Ягайла в Європі.

Доктор *Валдас Ракутіс* (Вільнюс, Литва) у своєму виступі «Війна Литви й Польщі з хрестоносцями в 1409–1411 рр.: військові традиції та інновації» представив історіографічний огляд проблем, пов'язаних із військовою справою у тогочасній Центрально-Східній Європі, та їх вплив на результати війни з Орденем.

Професор *Ян Тенговський* (Білостоцький університет, Польща) у доповіді «Участь Гедиміновичів у Великій війні з орденем хрестоносців» розглянув складне, з огляду на фрагментарність джерельної інформації, питання про кількісний і персональний склад родичів Ягайла та Вітовта у військових діях 1409–1411 рр., запропонувавши включити до переліку відомих осіб ще кількох представників князівської верстви.

Професор *Лідія Корчак* з Ягеллонського університету представила огляд та аналіз спільних дипломатичних заходів Ягайла та Вітовта. Характерним для їх дипломатії було те, що акції 1410-х рр. спрямовувалися лише на Захід, натомість східну політику Вітовт проводив одноосібно.

Останньою на цій секції була доповідь канд. іст. наук *Андрія Федорука* (Чернівці, Україна) на тему «Вплив Великої війни (1409–1411 рр.) на міжнародну ситуацію Молдовського воєводства», в якій було висвітлено вплив цих подій на державні утворення у Центрально-Східній Європі, особливо враховуючи васальну залежність (із 1387 р.) Молдови від польського королівства.

Наступного дня конференція проходила у двох секціях. Перша з них була присвячена тогочасним державним утворенням (модератор – проф. Ст.Срока). Відкрив засідання доктор *Едмундас Римша* – знаний в Європі фахівець із геральдики та сфрагістики, співробітник Інституту історії Литовської академії наук. У своїй доповіді («Велика печатка Вітовта – перша геральдична маніфестація держави й влади») він подав детальний аналіз тогочасної символіки Великого князівства Литовського з урахуванням інкорпорованих упродовж XIV ст. регіонів.

Професор *Юрата Кяупене* (Вільнюс, Литва) темою доповіді зазначила «Нові інтерпретації городельських документів 1413 р.». У виступі ж вона лише презентувала міжнародний проект істориків Литви та Польщі, які мають підготувати нове академічне видання цих документів, адже востаннє їх публікували ще у міжвоєнний період.

Доктор *Марцелій Антоневич* (Ченстоховська академія імені Яна Длугоша, Польща) на підставі аналізу біографій учасників Великої війни з Орденом висвітлив їх участь в укладанні городельських актів 1413 р., спростувавши кілька історіографічних легенд та запропонувавши новий перелік осіб, які брали участь у тих подіях.

У доповіді канд. іст. наук *Віталія Михайловського* (Київський університет імені Б.Грінченка, Україна) було представлено історію боротьби Ягайла й Вітовта за Поділля протягом 1410–1430 рр., яке стало єдиною винагородою великому литовському князеві за його участь у Грюнвальдській битві.

Канд. іст. наук *Мирослав Волощук* (Прикарпатський національний університет імені В.Стефаника, Івано-Франківськ, Україна) виступив із доповіддю «Проблема титулярного конфлікту монархів Угорщини й Польщі за Галицьку землю наприкінці XIV ст.».

Друга сесія цього дня (10 вересня) присвячувалася культурній спадщині епохи. Головував на ній доктор *Йонас Вайченоніс* – декан гуманітарного факультету Каунаського університету. Доктор *Зенонас Норкус* у своїй доповіді «Велике князівство Литовське як імперія в історичній культурі міжвоєнної Литви (1918–1940 рр.)» представив набір рефлексій і стереотипів, які були притаманні цій добі. У доповіді доктора *Марчина Старжинського* з Ягеллонського університету йшлося про Литву і литовців у рахункових книгах середньовічного Кракова. На підставі аналізу цього типу джерел дослідник продемонстрував «проникнення» з кінця XIV ст. литовських вихідців до столиці королівського міста.

Про «забуту» пам'ятку матеріальної культури першої третини XV ст. – хрестильницю з краківського костелу Св. Щепана – розповів представник Ягеллонського університету доктор *Пйотр Рабей*. А доктор *Марія Моленда* з того ж навчального закладу присвятила свій виступ демонстрації «блиску й величі» дворів Ягайла та Вітовта крізь призму тогочасного вбрання. Останньою доповіддю був синтетичний виступ професора *Зигмунтаса Кяупі* (Каунаський університет) на тему «Спадщина Вітовта в Каунасі», в якій він зробив огляд каунаських пам'яток кінця XIV – першої половини XV ст.

Завершальне засідання міжнародної наукової конференції «Часи Ягайла й Вітовта» проходило у Військовому музеї імені Вітовта Великого (Каунас), на якому в атмосфері невимушеної дискусії учасники заходу обмінювалися думками та враженнями від двох днів плідного спілкування. Наступного дня було організовано цікаву екскурсію до Тракайського замку та Вільнюса. Організатори заходу планують видати збірник матеріалів конференції.